

Arbejde. Hvis derfor Regeringen vil gaa med til — hvad jeg ikke tvivler om, at den til sidst vil, fordi den vil komme under et stort Pres — at optage Statslaan i Udlandet, hvad der kan forsvares, saa er det mit bestemte Haab, at disse Penge ikke puttes ind i Bankerne, men benyttes til at forcere offentlige Arbejder; i anden Omgang komme de alligevel hele Samfundet til gode.

Endnu skal jeg kun — med den højtærede Formands Tilladelse — gøre en ganske enkelt Bemærkning. Vi kunne sige, at den nye Toldlov har haft nogen Skyld i den Arbejdsløshed, der er. Jeg skal sige Grunden, paa et bestemt Punkt. Den vil, som enhver Toldlov, have Nedsættelse paa mange Punkter, og den vil ogsaa give Muligheder for nye Industrier paa mange Punkter, flere end maaske de anede, der vedtog Loven. Men i daarlige Aar kunne de Muligheder, der aabenbare sig for nye Industrier, ikke bruges, medens derimod de Industrier, der svækkes ved Toldnedgangen, blive meget lidet modstandsdygtige i det Øjeblik, de faa Toldnedgang sammen med daarlige Aar.

Imidlertid er det jo saare lidt, ville De med en vis Ret kunne sige, naar jeg møder med de to Forslag: 10 Mill. Kr. offentligt Arbejde med Fastslaaen af Principet om det offentlige Arbejdes rette og kloge Fordeling, og at vi skabe Arbejdsløshedskasserne en Reservefond. I Øjeblikket skønner jeg ikke, at Lovgivningsmagten kan gøre mere.

Men en Ting kan Lovgivningsmagten: Den kan forudse. Jeg sagde før, at vi var alle klare paa, at vi igen ville faa Arbejdsløshed om 7—8 Aar. Vi kende den periodiske Arbejdsløshed, vi kende dens Aarsager og Virkninger, og vi kende dens Maade at fremtræde paa. Det staar derfor for mig saaledes, at efter at vi nu have haft nogle Aar, hvor vi ikke have staaet vel rustede overfor Øjeblikkets Arbejdsløshed, er det vor Pligt overfor Samfundet og overfor de Klasser, det drejer sig om, at vi om 6—7 Aar staa bedre beredte til at modtage den indre Fjende, som Arbejdsløsheden er, og jeg tror virkelig, det er muligt — her er jeg inde paa en Tanke, som ikke helt er min egen, men som blandt andet er fremsat af Medlemmer af min Gruppe —, jeg tror virkelig, det maa være muligt ikke blot at finde en Form for den kloge Fordeling af det offentlige Arbejde, men ogsaa at beskæftige de Arbejdere, der ikke kunne faa Beskæftigelse derved. Et saadant Arbejde

kan være af midlertidig Natur og maa ikke konkurrere med andet Arbejde, ej heller maa der skabes Varer, der yderligere trykke Varepriserne paa Markedet, og endelig maa det være et Arbejde, som alle og enhver kunne gøre. Jeg vil ganske vist tilstaa, at det at finde Formen for et saadant Arbejde er noget, jeg som Teoretiker ikke er Mand for at gøre, men i et lille Lands Forsamling, hvor man ofte vil sige, at Politik paa lang Sigt ikke har helt til Huse, er der til Gengæld maaske i højere Grad end i andre Forsamlinger en sund praktisk Følelse til Huse, og det er da mit Haab, at det høje Ting vil overveje det Punkt, hvorledes der eventuelt i Tilfælde af Kriser kan skaffes Arbejde udenfor den ordinære Arbejdsmulighed. Naar den Slags Tanker ere blevne noget mere modne hos mig og dem af mine Venner, som have tænkt noget over det, antager jeg, at vi ville henvende os til den højtærede Minister med Opfordring til at nedsætte en Kommission, som kan foretage de forberedende Skridt og undersøge, hvilke Arbejdsmuligheder der bliver. Jeg gentager, at nu have vi Gang paa Gang: i 1893, i 1900 og i 1908 staaet uforberedte til at modtage Arbejdsløsheden, denne fjendtlige Gæst, og jeg tror ikke, vi kunne forsvare for os selv, at vi, naar der er gaaet 7 Aar, igen komme til at staa lige saa uforberedte; thi det Tab af Samfunds kræfter og den Bitterhed, som avles derigennem, er alligevel for farlige og for skadelige i Længden.

Det ærede Medlem for Københavns 8de Valgkreds (Martin Olsen) kom ind paa en lang Tale om Militarisme. Det ærede Medlem vil i alt Fald maaske nok støtte mig, naar jeg spørger den højtærede Forsvarsminister, om Orlogsværftet i Øjeblikket er fuldt ud beskæftiget, og hvis det ikke er det, tvivler jeg ikke om, at det ærede Medlem vil medvirke til, at det kan blive fuldt ud beskæftiget. Og i Modsætning til det ærede Medlem vil jeg haabe — jeg siger det, fordi det ærede Medlem kom ind paa Forsvarssagen —, at vi i 1916—17 ville være bedre beredte mod en ydre Fjende end i dette Øjeblik, men lige saa vel haaber jeg, at vi ville være bedre beredte til at modtage den indre Fjende, Arbejdsløsheden.

Jeg gentager overfor det ærede Medlem, at Opgaven løses kun, ifald det ærede Medlem møder med en god Villie og et forsonligt Sindelag. Det ærede Medlem og hans Venner maa ikke true, for saa meget kender jeg til danske Rigsdagsmænd og